

π. Αλέξανδρος Σμέμαν: Κυριακή της Σταυροπροσκυνήσεως

[/ Ορθόδοξες Προβολές](#)

Από τα παμπάλαια χρόνια, το βράδυ του Σαββάτου της τρίτης εβδομάδας της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, ο σταυρός μεταφέρεται στο κέντρο της εκκλησίας, και ολόκληρη η ακόλουθη εβδομάδα είναι γνωστή ως εβδομάδα του Σταυρού.

Ξέρουμε πως η Μεγάλη Τεσσαρακοστή αποτελεί μια προετοιμασία για τη Μεγάλη Εβδομάδα, τότε που η Εκκλησία θα ανακαλέσει στη μνήμη της τον πόνο, τη σταύρωση και το θάνατο του Ιησού Χριστού πάνω στο σταυρό. Η προβολή του σταυρού στη μέση της Σαρακοστής μάς υπενθυμίζει το σκοπό της βαθύτερης και εντατικότερης εκκλησιαστικής ζωής κατά τη διάρκεια της Σαρακοστής. Έτσι είναι ο κατάλληλος τόπος εδώ για να σκεφτούμε το ρόλο του σταυρού, αυτού του σημαντικότερου και χαρακτηριστικότερου όλων των Χριστιανικών συμβόλων.

Το σύμβολο αυτό έχει δύο στενά αλληλένδετες σημασίες. Αφενός είναι ο σταυρός του Χριστού, αυτό το αποφασιστικό όργανο με το οποίο ολοκληρώθηκε η επίγεια ζωή και διακονία του Χριστού. Είναι η ιστορία ενός φοβερού και τρομακτικού μίσους ενάντια σ' Αυτόν που ολόκληρη η διδασκαλία Του επικεντρώθηκε στην εντολή της αγάπης, και που ολόκληρο το κήρυγμά Του ήταν μια κλήση σε αυτοθυσία στο όνομα της αγάπης.

Ο Πιλάτος, ο Ρωμαίος κυβερνήτης στον οποίο μεταφέρθηκε ο Χριστός, αφού Τον συνέλαβαν, Τον εκτύπησαν και Τον έφτυσαν, λέει, «εν autώ ουδεμίαν αιτίαν ευρίσκω» (Ιωάν. 19, 4). Αυτό όμως προκάλεσε ένα ισχυρότερο ξέσπασμα: «Σταύρωσον, σταύρωσον αυτόν!» φωνάζει το πλήθος. Έτσι ο σταυρός του Χριστού θέτει ένα αιώνιο πρόβλημα που σκοπεύει στο βάθος της συνείδησης: γιατί η καλωσύνη ξεσήκωσε όχι μόνο αντίθεση, αλλά και μίσος; Γιατί η καλωσύνη σταυρώνεται πάντοτε σ' αυτόν τον κόσμο; Συνήθως αποφεύγουμε να δώσουμε απάντηση σ' αυτό το ερώτημα επιρρίπτοντας την ευθύνη σε κάποιον άλλο: αν ήμασταν εκεί, αν ήμουν εκεί εκείνη την τρομερή νύχτα, δε θα είχα συμπεριφερθεί όπως οι άλλοι. Αλλοίμονο όμως, κάπου βαθιά στη συνείδησή μας γνωρίζουμε πως αυτό δεν είναι αλήθεια.

Ξέρουμε πως οι άνθρωποι που βασάνισαν, σταύρωσαν και μίσησαν τον Χριστό δεν ήταν κάποιου είδους τέρατα, κατεχόμενα από κάποιο ιδιαίτερο και μοναδικό κακό. Όχι, ήταν «όπως όλοι μας». Ο Πιλάτος προσπάθησε ακόμη και να υπερασπιστεί τον Ιησού, να μεταπείσει το πλήθος, προσφέρθηκε ακόμη και να απελευθερώσει το Χριστό ως κίνηση καλής θέλησης χάριν της εορτής, όταν κι αυτό απέτυχε, στάθηκε μπροστά στο πλήθος και ένιψε τα χέρια του, δείχνοντας τη διαφωνία του σ' αυτό το φόνο.

Με λίγες πινελιές το ευαγγέλιο σχεδιάζει την εικόνα αυτού του παθητικού Πιλάτου, του τρόμου του, της γραφειοκρατικής του συνείδησης, της δειλής του άρνησης να ακολουθήσει τη συνείδησή του. Δε συμβαίνει όμως ακριβώς το ίδιο στη δική μας ζωή και στη ζωή γύρω μας; Δεν είναι αυτή η πιο κοινότοπη, η πιο τυπική ιστορία; Δεν είναι παρών συνεχώς μέσα μας κάποιος Πιλάτος;

Δεν είναι αλήθεια πως όταν έρθει η στιγμή να πούμε ένα αποφασιστικό, αμετάκλητο όχι στο ψεύδος, στην αδικία, στο κακό και στο μίσος, ενδίδουμε στον πειρασμό να «νίψουμε τας χείρας μας»; Πίσω από τον Πιλάτο ήταν οι Ρωμαίοι στρατιώτες, οι οποίοι όμως υπερασπιζόμενοι τον εαυτό τους θα μπορούσαν να

πουν: εκτελέσαμε απλώς διαταγές, μάς είπαν να «ουδετεροποιήσουμε» κάποιον ταραχοποιό που προκαλούσε αναστάτωση και αταξία, για ποιο πράγμα μιλάτε λοιπόν;

Πίσω από τον Πιλάτο, πίσω από τους στρατιώτες ήταν το πλήθος, οι ίδιοι άνθρωποι που έξι μέρες πριν φώναζαν «Ωσαννά», καθώς υποδέχονταν θριαμβευτικά το Χριστό κατά την είσοδό του στην Ιερουσαλήμ, μόνο τώρα η κραυγή τους ήταν «Σταύρωσον αυτόν!» Έχουν όμως και γι' αυτό μια εξήγηση. Δεν είναι οι ηγέτες τους, οι διδάσκαλοί τους και οι κυβερνήτες τους αυτοί που τους έλεγαν πως ο άνθρωπος αυτός ήταν ένας εγκληματίας που κατέλυσε τους νόμους και τις συνήθειες, και γι' αυτό βάσει του νόμου, «πάντοτε βάσει του νόμου, πάντοτε σύμφωνα με το υπάρχον καταστατικό», πρέπει να πεθάνει...; Έτσι κάθε συμπαίκτης σ' αυτό το τρομακτικό γεγονός είχε δίκαιο «από την πλευρά του», όλοι δικαιώθηκαν. Όλοι μαζί όμως δολοφόνησαν έναν άνθρωπο στον οποίο «ουδέν ευρέθη αίτιον». Η πρώτη σημασία του σταυρού συνεπώς είναι η κρίση του κακού, ή μάλλον της ψευδοκαλωσύνης αυτού του κόσμου, μέσα στον οποίο πανηγυρίζει αιώνια το κακό, και ο οποίος προωθεί τον τρομακτικό θρίαμβο του κακού πάνω στη γη.

Αυτό μας μεταφέρει στη δεύτερη σημασία του σταυρού. Μετά το σταυρό του Χριστού ακολουθεί ο δικός μας σταυρός, για τον οποίο ο Χριστός είπε, «ει τις θέλει οπίσω μου έρχεσθαι,... αράτω τον σταυρόν αυτού καθ' ημέραν και ακολουθείτω μοι» (Λουκ. 9, 23). Αυτό σημαίνει πως η επιλογή που είχε να κάνει ο καθένας εκείνη τη νύχτα –ο Πιλάτος, οι στρατιώτες, οι αρχηγοί, το πλήθος κι ο καθένας μέσα στο πλήθος – είναι μια επιλογή που τίθεται συνεχώς και σε καθημερινή βάση μπροστά μας. Εξωτερικά, η επιλογή έχει να κάνει με κάτι φαινομενικά ασήμαντο για μας, ή δευτερεύον. Για τη συνείδηση όμως τίποτε δεν είναι πρώτο ή δεύτερο, αλλά το καθετί μετράται αν είναι αληθινό ή ψεύτικο, καλό ή κακό. Το να σηκώνεις λοιπόν το σταυρό σου καθημερινά δεν είναι απλώς το να αντέχεις τα φορτία και τις μέριμνες της ζωής, αλλά πάνω απ' όλα το να ζεις αρμονικά με τη συνείδησή σου, το να ζεις μέσα στο φως της κρίσεως της συνειδήσεως.

Ακόμη και σήμερα, με όλο τον κόσμο να κοιτάζει, ένας άνθρωπος στον οποίο «ουδέν ευρέθη αίτιον» μπορεί να συλλαμβάνεται, να βασανίζεται, να κτυπιέται, να φυλακίζεται ή να εξορίζεται. Όλα αυτά δε «επί τη βάσει του νόμου», χάριν της υπακοής και πειθαρχίας, όλα στο όνομα της τάξης, για το καλό όλων. Πόσοι Πιλάτοι δε νίπτουν τα χέρια τους, πόσοι στρατιώτες σε σπεύδουν να εκτελέσουν τις διαταγές της στρατιωτικής ιεραρχίας, πόσοι άνθρωποι υπάκουα, δουλόπρεπα

δεν τους χειροκροτούν, ή τουλάχιστον δεν κοιτάζουν σιωπηλά το κακό που θριαμβεύει;

Καθώς μεταφέρουμε το σταυρό, καθώς τον προσκυνούμε, καθώς τον ασπαζόμαστε, ας σκεφτούμε τη σημασία του. Τι μάς λέει, σε τι μάς καλεί; Ας θυμηθούμε το σταυρό ως επιλογή από τη οποία κρέμονται τα πάντα στον κόσμο, και που χωρίς αυτόν όλα στον κόσμο γίνονται θρίαμβος του κακού και του σκότους. Ο Χριστός είπε, «εις κρίμα εγώ εις τον κόσμον τούτον ήλθον» (Ιωαν. 9, 39). Σ' αυτή την κρίση, μπροστά στο δικαστήριο της σταυρωμένης αγάπης, της αλήθειας και της καλωσύνης δικάζεται ο καθένας μας.

**Από το βιβλίο, «Εορτολόγιο- Ετήσιος Εκκλησιαστικός Κύκλος»,
Αλέξανδρου Σμέμαν, Εκδ. Ακρίτας**

Εκ της Ιεράς Μητροπόλεως Μόρφου www.immorfou.org.cy